

Numer
3(47)/2021
ISSN
2081-8033

Puls Regionu

LUBELSKI INFORMATOR UNIJNY

LUBELSKIE
DLA MEDYKÓW

LUBELSKIE
DLA MEDYKÓW

KONSULTACJE SPOŁECZNE
PROJEKTU PROGRAMU
FUNDUSZE EUROPEJSKIE
DLA LUBELSKIEGO 2021-2027

**SZCZEPHENIA.
DROGA DO NORMALNOŚCI**

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
DOCENIŁ RATOWNIKÓW
I PRACOWNIKÓW SZPITALI**

KOBIECA STRONA BIZNESU

Spis treści

Grafika Aktualności, która przedstawia kolaż różnych miniatur wielokolorowych (przedstawiających komputer, telefon, monitor, telewizor, książkę, itp.)

Aktualności

- [10] Mamy coraz lepsze szpitale
- [11] Uważaj na kleszcza!
- [15] Pieniądze dla początkujących przedsiębiorców

Grafika przedstawia flagę Polski wraz z flagą Unii Europejskiej oraz herbem Urzędu Marszałka Województwa Lubelskiego

Temat numeru

- [4] Konsultacje społeczne projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Grafika przedstawia młodą kobietę w trakcie pracy przy komputerze

Fundusze a koronawirus

- [6] Samorząd Województwa docenił pracowników służb medycznych
- [9] LAWP w walce ze skutkami pandemii
- [12] Szczepienia. Droga do normalności

Lubelski Informator Unijny „Puls Regionu”

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nakład: 4000 egz.

Wydawca: Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 67 38, fax: (81) 441 67 40
e-mail: drpo@lubelskie.pl, www.rpo.lubelskie.pl, www.facebook.com/LubelskieFunduszeEuropejskie

Redakcja: Oddział Komunikacji i Promocji RPO, Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

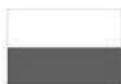
Fotografie ze spisu treści: ©Piotr Wójcik/UMWL, UMWL, adobestock, Jan Jakub Smarczewski PIXEL.

Okładka: Na okładce znajduje się zdjęcie z gali „Lubelskie dla Medyków” Foto. Jan Jakub Smarczewski.

Druk, skład i łamanie: Drukarnia Akapit Sp. z o.o.
ul. Węglowa 3, 20-481 Lublin, tel.: (81) 749 00 62 e-mail: sekretariat@drukarniaakapit.pl www.drukarniaakapit.pl, www.facebook.com/DrukarniaAkapit

E-book: Pobierz elektroniczną wersję „Pulsu Regionu”. E-book znajdziesz na stronie rpo.lubelskie.pl w zakładce *Wiadomości – E-publicacje*

Ciąg logotypów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020. Znak Funduszy Europejskich złożony z symbolu graficznego i nazwy Fundusze Europejskie oraz nazwy Programu, znaku barw Rzeczypospolitej Polskiej, logo Lubelskie Smakuj życie oraz znaku Unii Europejskiej złożonego z flagi Unii Europejskiej, napisu Unia Europejska i nazwy Funduszu

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Grafika przedstawia kobietę wykonującą pracę przy maszynie do szycia

Fundusze dla firm

- [13] Własna firma szansą na rozwój ludzi z pasją
- [14] Kobięca strona biznesu

Grafika przedstawia dzieci wraz z opiekunami w trakcie zajęć przedszkolnych

Edukacja

- [17] Wspieramy rodziców zapewniając opiekę ich dzieciom
- [18] Poznać świat

Grafika przedstawia nowo wyremontowaną drogę oraz jadące po niej samochody

Lubelskie Fundusze Europejskie

- [13] Fundusze unijne zwiększają możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych
- [22] Fundusze Europejskie na rozwój Roztocza
- [20] Fundusze Europejskie skutecznie wspierają rozwój Lubelszczyzny
- [23] Znaczenie Programów Interreg w rozwoju Polski Wschodniej

Pamiątkowa fotografia laureatów tytułu Marka Lubelskie

Promują Lubelskie

- [24] XXII gala Ambasadora Województwa Lubelskiego
- [26] Marka Lubelskie Odsłona XV

Grafika przedstawia dwóch rowerzystów w trakcie rowerowej wycieczki poruszających się po piaszczystej drodze polnym otoczeniu

Wydarzyło się

- [27] ■ Kolejne Fundusze Europejskie na przeciwdziałanie COVID-19
- Warsztaty dla samorządów wchodzących w skład Miejskich Obszarów Funkcjonalnych realizujących ZIT
- Rowerowe Roztocze z Funduszami Europejskimi

Konsultacje społeczne projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Konsultacje społeczne to szansa poznania opinii szerokiego grona podmiotów z terenu naszego województwa, a także wspólna dyskusja nad konkretnymi rozwiązaniami i działaniami, które pozwolą odpowiedzieć na ich zróżnicowane potrzeby.

Pierwsi w kraju

Dnia 28 lipca 2021 r. rozpoczęły się konsultacje społeczne projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski rozpoczął konsultacje w trakcie konferencji z udziałem m. in.: Jacka Sasina – Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Aktywów Państwowych, Przemysława

nych potencjałów regionu, sprzyjające zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców.

Konferencja otwierająca konsultacje społeczne była okazją do pierwszej publicznej prezentacji szczegółowych założeń programu regionalnego reali-

podjęliśmy decyzję, aby trwały one 65 dni, czyli o 30 dłużej niż wymagają tego obowiązujące przepisy – zauważyła Anna Brzyska, Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym. Tworząc plan konsultacji społecznych, podjęto również decyzję o zorganizowaniu, wspólnie z władzami powiatów ziemskich oraz miast na prawach powiatu,

Lubelskie jest pierwszym regionem, który otworzył proces konsultacji społecznych programu, dzięki któremu województwo otrzyma 8% środków dostępnych na 16 programów regionalnych, co przekłada się na 2,273 miliarda euro i jest czwartą największą alokacją w kraju – podkreśla Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski

Czarnka – Ministra Edukacji i Nauki, Małgorzaty Jarosińskiej-Jedynak – Sekretarza Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, Artura Sobonia – Sekretarza Stanu w Ministerstwie Aktywów Państwowych, Wojewody Lubelskiego Lecha Sprawki oraz przedstawicieli Komisji Europejskiej.

Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 prezentuje strategię wykorzystania środków unijnych w województwie lubelskim na najbliższe lata. Celem programu jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecz-

zującego założenia Polityki Spójności na lata 2021-2027. Była też pierwszą okazją do wspólnej dyskusji na temat proponowanych rozwiązań i działań dzięki zorganizowanej debacie w ramach czterech paneli eksperckich, angażujących przedstawicieli m.in. świata nauki, organizacji pozarządowych, samorządu, partnerów społecznych i gospodarczych.

Spotkania w powiatach

Aby konsultacje zakończyły się sukcesem, a mieszkańcy województwa czuli, że rzeczywiście mają szansę wypowiedzieć się na temat projektu programu,

cyklu 24 spotkań powiatowych. Prowadzone konsultacje są otwarte na wszystkie sektory, instytucje i osoby prywatne, które chcą w nich uczestniczyć – dodaje Anna Brzyska.

Spotkania zakładały szczegółowe omówienie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. W każdym ze spotkań udział wzięli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie: Departamentu Zarządzania RPO, Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu

► Uczestnicy konferencji otwierającej konsultacje społeczne projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Społecznego oraz przedstawiciele Instytucji Pośredniczących: Lubelskiej Agencji Wsparcia Przedsiębiorczości i Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie. Zapewnienie szerokiego udziału przedstawicieli instytucji i osób współtworzących założenia programu pozwoliło w sposób wyczerpujący przedstawić planowane na lata 2021-2027 działania i odpowiedzieć na pojawiające się w trakcie dyskusji pytania.

Spotkania tematyczne

Równolegle do konsultacji społecznych w powiatach zorganizowano cykl spotkań tematycznych dedykowanych istotnym obszarom wsparcia w ramach tworzonego programu, takim jak przedsiębiorczość, polityka senioralna, wsparcie organizacji pozarządowych czy współ-

praca z uczelniami i organizacjami badawczymi.

Spotkania zakładały przedstawienie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji działań dedykowanych poszczególnym sektorom. Organizacja spotkań tematycznych była szansą wsłuchania się w propozycje rozwiązań w obszarach, w których diagnozowane są kluczowe potrzeby mieszkańców województwa, objęte oddziaływaniem programu.

Istotnym elementem prowadzonych konsultacji były spotkania w ramach warsztatów dla jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Miejskich Obszarów Funkcjonalnych oraz warsztaty dla gmin zagrożonych trwałą marginalizacją. Zagadnienia dotyczące kształtu instrumentów tery-

torialnych oraz warunków ich realizacji były kluczowym tematem spotkań, pozwalających przybliżyć przedstawicielom samorządów zaplanowane w programie kompleksowe wsparcie krajowych i regionalnych obszarów strategicznej interwencji za pomocą instrumentów terytorialnych.

Projekt programu konsultowano również z Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego Województwa Lubelskiego, Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego oraz przedstawiono Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Konsultacje projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 trwały do 30 września 2021 r. *Po tym terminie wszystkie uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji zostaną szczegółowo przeanalizowane. Jeśli będą zasadne, zostaną wzięte pod uwagę w dalszych pracach nad kształtem ostatecznej wersji projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027* – podsumowuje Anna Brzyska, Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Program Operacyjnym.

Szczegółowe informacje na temat konsultacji społecznych programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 są dostępne na stronie rpo.lubelskie.pl.

► W konferencji otwierającej konsultacje społeczne projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 udział wzięli m.in. Jacek Sasin, Wicepremier i Minister Aktywów Państwowych (z lewej), oraz Jarosław Stawiarski, Marszałek Województwa Lubelskiego

Oddział Programowania RPO

Samorząd Województwa docenił pracowników służb medycznych

Za nami Gala „Lubelskie dla Medyków”. W jej trakcie Zarząd Województwa Lubelskiego uhonorował 109 pracowników i 43 jednostki ochrony zdrowia, które należały do wyróżniających się w walce z pandemią Covid-19. Doceniono także trzy firmy realizujące innowacyjne projekty unijne z zakresu medycyny. To wyjątkowe wydarzenie odbyło się 18 września br. w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie. Nie bez powodu było też częścią Dni Otwartych Funduszy Europejskich. Pandemia koronawirusa pociągnęła za sobą konieczność dodatkowego wsparcia unijnymi pieniędzmi jednostek ochrony zdrowia z terenu województwa lubelskiego.

► Jarosław Stawiarski, Marszałek Województwa Lubelskiego

Występy artystów i odznaczenia dla medyków

Gala „Lubelskie dla Medyków” pozwoliła wyrazić wdzięczność dyrektorom, pielęgniarkom, lekarzom, ratownikom medycznym oraz pracownikom szeroko pojętych służb medycznych za ich ciężką pracę w dobie pandemii COVID-19. Wydarzenie rozpoczął występ Filharmonii Lubelskiej. Następnie kilka słów do zgromadzonych skierował Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski:

Funkcjonowanie szpitali oraz jednostek ochrony zdrowia to jeden z priorytetów zarządu województwa, a sytuacja związana z pandemią koronawirusa pozwoliła na przekazanie unijnych środków właśnie tym placówkom. Cieszę się, że możemy nagrodzić i podziękować za tę ciężką i trudną pracę tak dużemu gronu osób i placówek zaangażowanych w walkę z COVID-19.

W trakcie Gali głos zabrali również Poseł do Parlamentu Europejskiego Beata Mazurek oraz Wojewoda Lubelski Lech Sprawka. Jednak najważniejszą częścią całego wydarzenia było wręczenie wyróżnień. W gronie docenionych medyków znalazł się prof. Krzysztof Tomasiewicz, Kierownik Kliniki Chorób Zakaźnych w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 1 w Lublinie, który otrzymał najwyższe samorządowe odznaczenie w regionie – Odznakę Honorową „Zasłużony dla Wojewódz-

twa Lubelskiego”. Natomiast Medale Pamiątkowe Województwa Lubelskiego odebrało 108 pracowników szeroko pojętych służb medycznych. Kandydatów do tych wyróżnień wskazywali dyrektorzy szpitali i podmiotów medycznych z regionu, którzy w trakcie Gali odebrali Statuetki oraz Grawertony, będące podziękowaniem za walkę z koronawirusem dla wszystkich pracowników ich placówek. W imieniu nagrodzonych podmiotów głos zabrali Piotr Matej, Dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego SP ZOZ w Lublinie, oraz Anna Rutczyńska-Rumińska, Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Lublinie.

Wyróżnione zostały również Dom Pomocy Społecznej Kalina w Lublinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie oraz firmy BioMaxima, Pro Project i Fizjomed. Część Gali poświęconą wręczaniu odznaczeń

► Beata Mazurek, poseł do Parlamentu Europejskiego wręcza dr Kamili Ćwik, dyrektor Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Medal Pamiątkowy Województwa Lubelskiego

umiliły dwa występy Teatru Muzycznego z Lublina. Całość zakończyła się występem Krzysztofa Cugowskiego z Zespołem Mistrzów.

Czym są Dni Otwarte Funduszy Europejskich?

DOFE to największa impreza związana z Funduszami Europejskimi w Polsce. Już po raz ósmy, od 17 do 19 września br., organizujemy ją wspólnie z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, by pokazać, jak wiele w Polsce zmieniły fundusze europejskie. Jest to także okazja do zaprezentowania osiągnięć firm i instytucji, które skorzystały z unijnych pieniędzy. Pandemia koronawirusa pokazała, że szpitale, placówki medyczne i ośrodki pomocy społecznej są nieocenionymi beneficjentami funduszy europejskich, ponieważ to te jednostki realizowały najważniejsze projekty COVIDOWE.

Projekty szpitali

Wydarzenie miało na celu podsumowanie tzw. wsparcia covidowego, które trafiło do jednostek ochrony zdrowia w regionie. Dzięki uprosz-

czonym procedurom wypracowanym wspólnie z Komisją Europejską oraz Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej władze województwa mogły szybko skierować środki dla placówek medycznych.

Zastosowanie uproszczonych procedur wykorzystane zostało w projekcie realizowanym przez sześć szpitali wojewódzkich:

- » Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej (lider),
- » Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie,
- » Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie,
- » Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego SP ZOZ w Lublinie,

► Występ Krzysztofa Cugowskiego

► Występ Filharmonii Lubelskiej

- » Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. M. Kaczyńskiego SP ZOZ w Lublinie,
- » Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu.

W sumie do tych jednostek trafiło przeszło 25,5 mln zł. Szpitale wykorzystały je na zakupy sprzętu i adaptację pomieszczeń, które służyły przeciwdziałaniu skutkom epidemii COVID-19. To m.in. dzięki tym pie-

niądom przed szpitalami pojawiły się punkty triażu pacjentów czy specjalistyczne maszyny dezynfekujące powierzchnie placówek.

Trzeba też pamiętać, że blisko 22 mln zł trafiły także do Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej w Lublinie. Także w tym przypadku udało się za nie kupić sprzęt, aparaturę medyczną i zaadaptować pomieszczenia. Te działania w okresie pandemii przyczyniły się do zwiększenia

dostępności świadczeń zdrowotnych w zakresie onkologii na terenie województwa lubelskiego.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie to lider dwóch projektów skierowanych na wzmocnienie bezpieczeństwa pracowników służb medycznych. Ich wartość to ponad 20,5 mln zł. Pieniądze pozwoliły na zakup płynów do dezynfekcji oraz środków ochrony osobistej, m.in.: masek, rękawic, przyłbic, płynów do dezynfekcji czy kombinezonów. Wsparciem objęto w sumie 41 placówek (wyróżnionych na Gali), w tym szpitale powiatowe, kliniczne, wojewódzkie oraz jednostki medyczne podległe samorządowi województwa lubelskiego.

Projekty dla DPS-ów

Wsparcie dla szpitali uzupełniały dwa projekty realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie. Objęte nimi były placówki opiekujące się osobami starszymi, schorowanymi oraz z niepełnosprawnościami (np. DPS-y, hospicja czy schroniska dla osób bezdomnych). Na ten cel Zarząd Województwa wygospodarował z RPO WL 2014-2020 w sumie ponad 8,5 mln złotych. Dzięki tym pieniądзом zakupione zostały m.in. środki ochrony osobistej – maseczki, rękawiczki, fartuchy, kombinezony, czepki, ochraniacze na buty, pościel jednorazowa czy środki do dezynfekcji rąk i powierzchni. To istotna pomoc w szczególności dla starszych i samotnych mieszkańców Lubelszczyzny.

Łącznie na projekty polegające na przeciwdziałaniu negatywnym skutkom COVID-19, z zakresu ochrony zdrowia mieszkańców województwa lubelskiego, władze regionu przekazały blisko 77 mln zł.

* * *

Pełną listę nagrodzonych znajdziecie na stronie internetowej rpo.lubelskie.pl

DZ RPO

LAWP w walce ze skutkami pandemii

Gdy pod koniec 2019 roku do Polski zaczęły napływać pierwsze wzmianki o pojawieniu się w Chinach wirusa SARS-CoV-2, wywołującego chorobę COVID-19, nikt z nas nie spodziewał się, że wkrótce wirus ten dotrze do każdego zakątka globu, niszcząc dotychczasowy porządek. Reżim sanitarny, lockdowny oraz niepokój o przyszłość stały się nową rzeczywistością, z którą przyszło nam się mierzyć.

COVID-19 kontra przedsiębiorcy

W Polsce pierwszy przypadek zakażenia COVID-19 został zdiagnozowany na początku marca 2020 roku – rozpoczęliśmy wówczas walkę z niezwykle groźnym przeciwnikiem jakim jest koronawirus. Walka ta trwa do dziś i choć naszym nadrzędnym priorytetem jest niewątpliwie zdrowie obywateli, to jednak powinniśmy mieć na uwadze fakt, że kryzys związany z koronawirusem stanowi również potężny wstrząs dla naszej gospodarki. Od początku trwania pandemii zarówno w kraju, jak i na całym świecie wprowadzonych zostało wiele obostrzeń, i choć podjęte środki prewencyjne w dużej mierze ograniczają rozprzestrzenianie się wirusa, to z drugiej strony uderzają one bezpośrednio w przedsiębiorców, powodując w firmach niedobory oraz utratę płynności finansowej. W efekcie wiele firm musiało decydować się na cięcie wydatków, redukcję wynagrodzeń,

redukcję zatrudnienia, a nawet na zakończenie swojej działalności.

Miliony bezzwrotnych dotacji

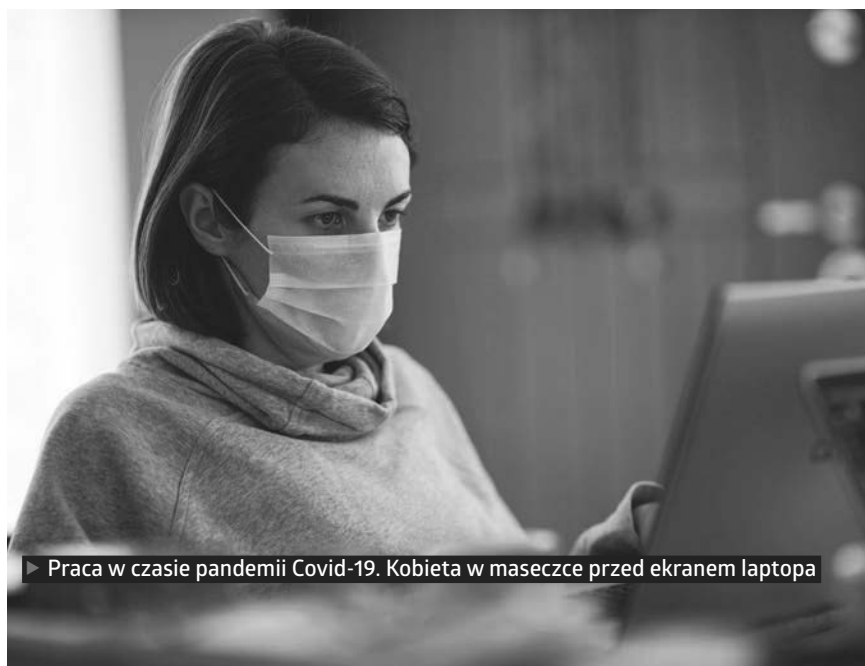
Tak gwałtownego wstrząsu, jak w reakcji na niespodziewanie ogłoszoną pandemię COVID-19, polska gospodarka nie doświadczyła od dawna. Na szczęście na ratunek podmiotom, które w wyniku pandemii znalazły się w trudnej sytuacji, ruszyły w całym kraju instytucje zarządzające środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej, w tym także Zarząd Województwa Lubelskiego. Pieniądze, które Zarząd WL przeznaczył na nabór przeprowadzony przez Lubelską Agencję Wspierania Przedsiębiorczości 29 lipca 2020 roku w trybie nadzwyczajnym, w ramach 3 Osi priorytetowej RPO WL na lata 2014-2020, Działanie 3.7 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw – Finansowanie kapitału obrotowego mikro i małych przedsiębiorstw, miały pomóc w walce ze

skutkami pandemii. Wsparcie przeznaczono dla przedsiębiorców, którzy stracili przez zaistniałą sytuację płynność finansową i odnotowali min. 30% spadku obrotów w porównaniu do miesiąca poprzedniego, czyli przed ogłoszeniem pandemii lub analogicznie do tego samego miesiąca w poprzednim roku. Środki przeznaczone na ten cel były kilkukrotnie zwiększane, dotychczas pozwoliły wybrać do dofinansowania ponad 3,2 tys. lubelskich przedsiębiorstw, a kolejne w najbliższym czasie otrzymają wsparcie. Łączna kwota przeznaczona na bezzwrotne dotacje wyniosła ponad 108,4 mln zł.

Pożyczki jako dodatkowa forma wsparcia

Inną formą wsparcia proponowaną przez LAWP, udzielaną w ramach współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego przez pośredników finansowych, były pożyczki obrotowo-płynnościowe. Dzięki pożyczkom płynnościowym wspierającym bieżącą działalność (czyli tzw. kapitał obrotowy), firm dotkniętych skutkami pandemii COVID-19, przedsiębiorcy mogli sfinansować m.in. wynagrodzenia pracowników, zatowarowanie, spłatę zobowiązań handlowych czy pokrycie kosztów użytkowania infrastruktury.

*Lubelska Agencja Wspierania
Przedsiębiorczości w Lublinie*

► Praca w czasie pandemii Covid-19. Kobieta w maseczce przed ekranem laptopa

Mamy coraz lepsze szpitale

Dedykowany ochronie zdrowia megaprojekt w sposób zdecydowany poprawił jakość usług, jakie mieszkańcom naszego regionu świadczą szpitale. Jego realizacja pochłonęła ponad 200 mln złotych. Zobaczmy, co za te pieniądze udało się osiągnąć.

Zakończyła się już realizacja jednego z największych projektów wdrażanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 wykonywanego w ramach Działania 13.1 *Infrastruktura ochrony zdrowia*. Całkowita wartość Projektu wynosiła ponad 210 mln zł, z czego ponad 175 mln pochodziło ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Projekt zatytułowany *Poprawa efektywności działalności wojewódzkich podmiotów leczniczych w obszarach potrzeb zdrowotnych mieszkańców województwa lubelskiego poprzez niezbędne, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prace remontowo-budowlane, w tym zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażenia w sprzęt medyczny w partnerstwie realizowało 6 szpitali podległych Marszałkowi Województwa Lubelskiego. Rolę lidera przedsięwzięcia pełnił Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej.*

Zakres inwestycji

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej.

- » Zmodernizowany i rozbudowany został Blok Operacyjny.

Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie.

- » Budynek szpitala udało się doprowadzić do funkcjonalności odpowiadającej potrzebom Oddziału Urazowo-Ortopedycznego z Chirurgią Kręgosłupa. Utworzony został także Oddział Rehabilitacji.

Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie.

W tym przypadku projekt objął trzy szpitalne lokalizacje:

- » przy ul. Lubartowskiej 81 – wyremontowane i zmodernizowane zostały oddziały: noworodków i wcześniaków oraz położniczy z patologią ciąży. Dodatkowo powstało zaplecze diagnostyczne (pracownia diagnostyki laboratoryjnej oraz pracownia rentgenodiagnostyki ogólnej),

- » przy ul. Biernackiego 9 – skoncentrowano się na budynku po oddziale chorób wewnętrznych (przeniesiony do lokalizacji przy ul. Herberta) i istniejącym Zakładzie Opieki Leczniczej dla potrzeb opieki długoterminowej. Obiekty zostały w pełni zmodernizowane,
- » przy ul. Herberta 21 wyremontowano i przebudowano pomieszczenia dla potrzeb oddziału anestezyjologii i intensywnej terapii, oddziału chorób wewnętrznych z pododdziałem geriatрии, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS), podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), działu fizjoterapii oraz zaplecza diagnostycznego i aptecznego, a także bazy szkoleniowo-administracyjnej.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie.

W oparciu o unijne fundusze w szpitalu wyremontowano:

- » Oddział Chorób Wewnętrznych, Endokrynologii i Diabetologii,

► Widok z lotu ptaka na Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego SP ZOZ w Lublinie

► Prawdziwy szpital to nie tylko świetnie wyposażone sale operacyjne i urządzenia diagnostyczne. Najczęściej wykorzystywany jest znacznie prostszy sprzęt – taki jak nowoczesne narzędzia do pomiaru pulsu, ciśnienia czy glukozy, a nawet wózki inwalidzkie

- » Oddział Ginekologii i Położnictwa z Izbą Przyjęć z Oddziałem Neonatologii,
- » Oddział Urologii i Onkologii Urologicznej z Centrum Leczenia Kamicy Układu Moczowego z adaptacją sal operacyjnych,
- » Ośrodek Rehabilitacji Leczniczej
- » Wojewódzką Przychodnię Specjalistyczną.

Szpital Neuropsychiatryczny im. prof. Kaczyńskiego.

Placówka wzbogaciła się o nowy pawilon szpitalny dla potrzeb psychiatrycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego.

Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzkiego im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu.

Dzięki funduszom europejskim wyremontowany i rozbudowany został Blok A. Na co dzień pracuje tam Oddział Kardiologiczny.

Nie tylko remonty

Uzupełnieniem każdej modernizacji i rozbudowy był zakup niezbędnej aparatury medycznej. Dzięki realizacji Projektu znacznie zwiększony został potencjał podmiotów leczniczych województwa lubelskiego i wzrosła konkurencyjność regionu. Projekt wpłynął na przeciwdziałanie marginalizacji województwa lubelskiego poprzez podniesienie jakości i dostępności usług świadczonych w sektorze ochrony zdrowia. W wyniku realizacji projektu bezpośrednie korzyści odnieśli przede wszystkim pacjenci z całej Lubelszczyzny.

Dodatkowo w ramach inwestycji realizowane były zadania ukierunkowane na zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie epidemii COVID-19. Zarząd Województwa Lubelskiego zwiększył dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego **w łącznej wysokości ponad 25 mln zł** z przeznaczeniem na dodatkowe zadania związane z zakupem sprzętu i adaptacją pomieszczeń, mające na celu przeciwdziałanie skutkom epidemii COVID-19.

DW EFRR

Grafika przedstawia znak ostrzegający przed kleszczami

UWAŻAJ NA KLESZCZA!

- » Ukąsił Cię kleszcz i podejrzewasz zakażenie?
- » Masz objawy boreliozy?
- » Jesteś narażony na kontakt z kleszczem ze względu na charakter swojej pracy?

Z pomocą ruszają Fundusze Europejskie w ramach Działania 10.3 Programy polityki zdrowotnej realizowane przez Europejski Fundusz Społeczny.

Borelioza to coraz częściej wykrywana choroba odkleszczowa.

Gdzie i jak bezpłatnie przebadać się pod kątem boreliozy?

**Podmiot realizujący badania
SAMODZIELNY PUBLICZNY
ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ
WE WŁODAWIE**

**LUBELSKI ZWIĄZEK
LEKARZY RODZINNYCH-
-PRACODAWCÓW**

**CENTRUM MEDYCZNE SANITAS
SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ**

**LUXMED-UZDROWISKO
NAŁĘCZÓW SP. Z O.O.**

**INSTYTUT MEDYCyny WSI
IM. WITOLDA CHODŹKI**

**INSTYTUT ROZWOJU
OSOBISTEGO SPÓŁKA
Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ**

**CENTRUM MEDYCZNE „VITA”
PAWEŁ SKRĘTOWICZ**

Szczepienia. Droga do normalności

W momencie pojawienia się pandemii COVID-19 Zarząd Województwa Lubelskiego podjął niezbędne działania, aby ograniczyć rozprzestrzenianie się koronawirusa. Dlatego też skierował pieniądze, w tym głównie środki z UE, do jednostek ochrony zdrowia oraz placówek pomocy społecznej w naszym regionie. Jednak kolejna fala pandemii pokazuje, że droga do normalności prowadzi przez szczepienia.

Czwarta fala

Kiedy koronawirus pojawił się w Polsce, najważniejsze było wsparcie szpitali i ich pracowników. I tak też było w naszym regionie. Pomoc okazała się niezbędna, bo to lekarze i pracownicy służby zdrowia jako pierwsi mają kontakt z osobą potencjalnie zakażoną. Obecnie zachorowań wśród medyków jest niewiele, ponieważ (oprócz odpowiednich środków ochrony) korzystają oni z programu szczepień. Inaczej sytuacja wygląda wśród mieszkań-

im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego SPZOZ w Lublinie.

#SzczepimySię

Choć wydawałoby się, że najgorsze jest za nami, to pandemia koronawirusa nie odpuszcza. Pamiętajmy jednak, że wsparcie placówek medycznych w odpowiedni sprzęt i środki ochrony osobistej to jednak nie wszystko, abyśmy mogli wrócić do normalności. Koronawirus to bardzo ciężka i podstępna choroba. Teraz wszystko zależy

Z pieniędzy unijnych udało się zakupić m.in. sprzęt, aparaturę medyczną, a także środki ochrony osobistej, w tym maski, rękawice czy płyny do dezynfekcji rąk i pomieszczeń. Wsparcie pozwoliło także na adaptację wielu szpitalnych pomieszczeń, dzięki czemu zwiększyło się bezpieczeństwo pracy oraz dostępność świadczeń zdrowotnych w trakcie pandemii COVID-19 w naszym regionie.

Zarząd Województwa Lubelskiego przekazał łącznie blisko 77 mln zł

Szczepiąc się, chronimy nie tylko siebie, ale także swoich najbliższych. Dlatego gorąco zachęcam Państwa do zaszczepienia się. Zaufajmy nauce, zaufajmy medykom, bądźmy wszyscy ambasadorami szczepień! – zachęca

Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski

ców Lubelszczyzny, gdzie statystyki plasują nas w końcówce regionów, jeżeli chodzi o liczbę osób w pełni zaszczepionych. Co więcej, znajdujemy się w czołówce liczby nowych zakażeń.

– Pacjenci, którzy trafiają obecnie na oddziały covidowe, to w zdecydowanej większości osoby niezaszczepione. Dlatego bardzo ważne jest, aby jak najwięcej mieszkańców naszego regionu zaszczepiło się przeciwko COVID-19. Szczepiąc się, dbamy w szczególności o siebie, osoby słabsze i schorowane – mówi Piotr Matej, dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego

od nas. Bardzo duże znaczenie mają szczepienia, które są kluczowym elementem walki z COVID-19. Szczepienie może uratować życie. Dlatego tak ważne jest, aby jak największa liczba osób przystąpiła do szczepień przeciwko COVID-19. W ten sposób wspólnie możemy doprowadzić do uzyskania odporności populacyjnej.

Bezpieczne warunki pracy

Pandemia koronawirusa wyraźnie pokazała, że to właśnie szpitale, placówki medyczne i ośrodki pomocy społecznej są nieocenionymi beneficjentami Funduszy Europejskich.

z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na tzw. wsparcie covidowe. Środki te otrzymały 43 placówki, w tym Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej, zespoły ratownictwa medycznego, centra profilaktyczno-lecznicze, a także szpitale powiatowe, kliniczne, wojewódzkie oraz jednostki podległe Samorządowi Województwa Lubelskiego. Placówki te były liderami i uczestnikami tzw. projektów covidowych.

WWW.GOV.PL/SZCZEPIMYSIE

Fundusze unijne zwiększają możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych

Prawie 28 tys. bezrobotnych otrzymało dotychczas wsparcie, uczestnicząc w projektach realizowanych przez miejski i powiatowe urzędy pracy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Choć ta statystyka jest imponująca, najważniejsze są nie liczby, a historie osób, które otrzymują pomoc.

Historia jedna z wielu...

Ewa, lat 31. Studia, praktyki w dobrej prosperującej firmie handlowej, pierwsza umowa o pracę. Życie pisze jednak przewrotne scenariusze. Redukcja etatów spowodowała utratę pracy z dnia na dzień i wielką niewiadomą, co dalej?

Ewa zarejestrowała się jako bezrobotna w urzędzie pracy. Doświadczenie zawodowe oraz kwalifikacje okazały się niewystarczające, by skorzystać z interesujących ją ofert pracy. Czuła się bezradna. – *Na szkolenia czy kursy, które chciałam ukończyć – przyznaje Ewa – po prostu nie było mnie stać. Na początku 2019 roku miałam wyznaczoną kolejną wizytę w urzędzie pracy i nadzieję, że może dziś to będzie ten dzień. I tak się stało, udział w projekcie zmienił moje życie o sto osiemdziesiąt stopni. Byłam bardzo zaskoczona indywidualnym podejściem i fachową pomocą osób zaangażowanych w jego realizację. Skończyłam szkolenie dofinansowane ze środków unijnych. Zdobyłam nowe kwalifikacje i zaliczyłam staż. Początkowo był to tylko etap kończący uczestnictwo w projekcie, ostatecznie jednak okazał się początkiem mojej aktualnej pracy. Jak to określił mój pracodawca – zobaczył potencjał. Udało się – kończy swoją opowieść Ewa.*

Twoja historia również może mieć pozytywne zakończenie.

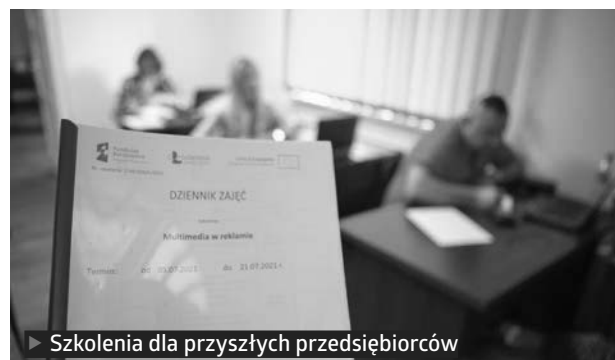
Kolejne projekty w realizacji od lipca 2021 roku

Projekty Powiatowych Urzędów Pracy wdrażane są od 2016 r. – *W kwietniu tego roku podpisaliśmy umowy na realizację siódmej i zarazem ostatniej w bieżącym okresie programowania, edycji Działania 9.2 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP* – informuje **Aneta Wieprzowska**, p.o. Wicedyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie ds. Organizacji i Funduszy. Łączna kwota dofinansowania na realizację półtorarocznych projektów Miejskiego i Powiatowych Urzędów Pracy to nieco ponad 97 mln zł, z czego wkład ze środków UE stanowi ponad 82,5 mln zł. Całkowita wartość projektów to ponad 105 mln zł.

Pomoc dostosowana do potrzeb

Kompleksowe i zindywidualizowane wsparcie zwiększa możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych, oddalonych od rynku pracy, tj. osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, osób w wieku 50 lat i więcej, zarejestrowanych w urzędach pracy jako osoby bezrobotne. Wsparcie jest przeznaczone na kilka form aktywizacyjnych, tj. usługi i instrumenty rynku pracy:

- » identyfikację potrzeb uczestników projektu,
- » poradnictwo zawodowe,
- » pośrednictwo pracy,
- » szkolenia,

► Szkolenia dla przyszłych przedsiębiorców

Grafika przedstawia osoby w trakcie szkolenia dla przedsiębiorców

- » staże,
- » wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego,
- » prace interwencyjne,
- » jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

WUP w Lublinie

Punkt Kontaktowy RPO
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Lublinie
ul. Obywatelska 4, 20-092 Lublin
tel. 81 46-35-363 lub 605 903 491
e-mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl
www.rpo.lubelskie.pl/wup

Kobieca strona biznesu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC” jest operatorem udzielającym wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Swój projekt skierowała do kobiet i z perspektywy czasu można stwierdzić, że był to wybór słuszny. Niejako przy okazji potwierdził się pogląd, że osiągnięcie sukcesu w pojedynkę jest możliwe, ale wspólnie można osiągnąć go znacznie szybciej i na większą skalę.

Przedsiębiorczość kobiet w Polsce

Zgodnie z danymi opublikowanymi w rankingu The Mastercard Index of Women Entrepreneurs 2020 Report, Polska znalazła się w czołówce krajów oferujących dobre warunki do prowadzenia biznesu przez kobiety (5. miejsce). Jednocześnie raport wskazuje, że kobiety stanowią w Polsce 29,9% wszystkich właścicieli firm. Zatem jedynie niespełna co 3 firma prowadzona jest przez kobietę. I choć to plasuje Polskę dość wysoko w rankingu (12. miejsce na świecie i 4. w Europie),

cię Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC” Poland z siedzibą w Lublinie projekt pt. „Sukces w kobiecym wydaniu – edycja II”.

Od kwietnia 2020 roku wsparciem zostało objętych 80 kobiet, z których 64 założyło już własną działalność gospodarczą. Jak podkreśla Pani Sylwia Grzelak – koordynator projektu: *Realizację projektu rozpoczęliśmy w kwietniu 2020 roku, czyli tuż po wprowadzeniu pierwszych obostrzeń związanych z pandemią COVID-19. Rekrutację uruchomiliśmy w lipcu*

kami finansowymi. W przypadku mojej specjalizacji są konkretne wymogi co do powierzchni gabinetu, wymagane są specjalistyczne aparaty do badań kierowców czy testy psychologiczne. To wszystko kosztuje. Gdyby nie wsparcie w ramach projektu byłoby mi trudno, bo jest to spora inwestycja na start.

Powrót po wielu latach

Wśród Pań, które zgłaszały się do projektu, były mamy, które chciały powrócić na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dzieci.

Bardzo się cieszę, że wspieramy kobiety w zakładaniu własnych biznesów. Niewątpliwie sukcesem jest, że mieszkanki naszego województwa decydują się na wzięcie kariery zawodowej we własne ręce. Środki przekazane na rozwój przedsiębiorczości w regionie od początku realizacji programu to ponad 433 mln zł. Dzięki tym środkom utworzono ponad 9 tys. miejsc pracy, a niemal 7 tys. osób założyło działalność gospodarczą – mówi Marek Neckier, p.o. Dyrektora DW EFS

to też pokazuje, że istnieje dysproporcja w tym obszarze. Tym bardziej jest satysfakcjonujące, że Fundusze Europejskie wspierają „kobietą” przedsiębiorczość.

Sukces w kobiecym wydaniu

Wspieranie przedsiębiorczości w województwie lubelskim to jedno z działań RPO WL, które przynosi realne efekty. Jednym z projektów mających pozytywny wpływ na rozwój przedsiębiorczości kobiet w regionie jest realizowany przez Polską Funda-

cją 2020 r., w wyniku przeprowadzonej rekrutacji pod koniec roku 80 kobiet rozpoczęło ścieżkę szkoleniowo-doradczą.

Wśród nich jest Pani Anna Brzozowska, z wykształcenia psycholog transportu, która po kilkuletnim pobytku za granicą wróciła do Polski i postanowiła założyć własny biznes. Dzięki wsparciu ze środków europejskich powstała pracownia psychologiczna w Zamościu. Jak podkreśla Pani Ania: *zawsze myślałam o założeniu swojej pracowni, ale wiedziałam, że wiąże się to z dość dużymi wydat-*

Tak było w przypadku Pani Agnieszki Szarek, która założyła działalność oferującą usługi pielęgnacji i utrzymania ogrodu. Pomysł na biznes pojawił się u Pani Agnieszki już dość dawno, podczas okresu, w którym zajmowała się dziećmi. Jak podkreśla Pani Agnieszka: gdy opiekowałam się dziećmi i większość czasu spędzałam w domu, to zawsze było co robić w ogrodzie. Nawet udało mi się zdobyć nagrodę w konkursie na najpiękniejszy ogród we wsi. Gdy planowałam powrót na rynek pracy po 7 latach przerwy okazało się, że jestem

► Zakład fryzjerski w Świdniku uruchomiony przy wsparciu Funduszy Unijnych

w ciąży i wspólnie z mężem stwierdziłmy, że, jeśli chcę być aktywna zawodowo, to może warto założyć własną działalność związaną z pielęgnacją ogrodu. Nie bez znaczenia, w sytuacji Pani Agnieszki, było wsparcie ze środków europejskich. Jak sama podkreśla, Wsparcie z projektu pozwoliło mi na podjęcie tej decyzji.

Wsparcie pomostowe

Ważnym elementem jest wsparcie pomostowe, które, jak podkreśla Sylwia Grzelak – koordynator projektu pomaga zapewnić podstawowe finansowanie na starcie i umożliwia kobietom skupianie się na rozwoju własnej działalności. Rolę tej formy wsparcia podkreśla również Pani Anna Brzozowska: *jest to ogromne wsparcie, gdyż na początku działalności nie mamy własnych klientów i konieczne jest ponoszenie wydatków na reklamę, by zaznaczyć nasze miejsce na mapie miasta. W moim przypadku, ze względu na to, iż jakiś czas temu miałam już własną działalność gospodarczą, od pierwszego miesiąca prowadzenia pracowni muszę opłacać tzw. duży ZUS. Jest to spory wydatek i dzięki wsparciu pomostowemu nie muszę na początku się tym martwić, mogę się skupić na promowaniu biznesu.* Rolę wsparcia pomostowego zaznacza również Pani Agnieszka Szarek, której zdaniem „łatwia ono start w biznesie. Dzięki wsparciu pomostowemu na początku, gdy firma dopiero zaczyna raczkować, śpi się spokojnie, bo podstawowe opłaty są zabezpieczone.

DW EFS

Pieniądze dla początkujących przedsiębiorców

Operatorzy wsparcia dla osób pragnących uruchomić własną działalność gospodarczą już wkrótce ogłoszą pierwsze nabory. Tylko w tym roku Urząd Marszałkowski zawarł 20 umów o dofinansowanie stosownych projektów.

Na dofinansowanie w ramach konkursu przeznaczone zostały niemal 74 mln zł, z czego dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego sięgnęło 66 mln zł. Do realizacji wybrano 21 projektów.

Dzięki środkom z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL) możliwe jest wspieranie osób z własnym pomysłem na biznes. W pierwszej połowie 2021 r. rozstrzygnięty został konkurs w ramach Działania 9.3 Rozwój przedsiębiorczości. Wyłoniono w nim operatorów, którzy rozdysponują bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Pieniądze zostaną wydane na:

- » szkolenia (indywidualne i grupowe) umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,
- » bezzwrotne wsparcie finansowe (dotacje) na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- » wsparcie pomostowe w postaci pomocy finansowej.

Gdzie szukać wsparcia

Lista operatorów, którzy uzyskali pieniądze na wspieranie przedsiębiorczości w województwie lubelskim w ramach konkursu rozstrzygniętego w bieżącym roku, dostępne jest na stronie <https://rpo.lubelskie.pl/rpo/>

► Zakład krawiecki w Świdniku uruchomiony przy wsparciu Funduszy Unijnych

wiadomosci/nabory-konkursy/dzialanie-9-3-rozwoj-przedsiębiorczości/

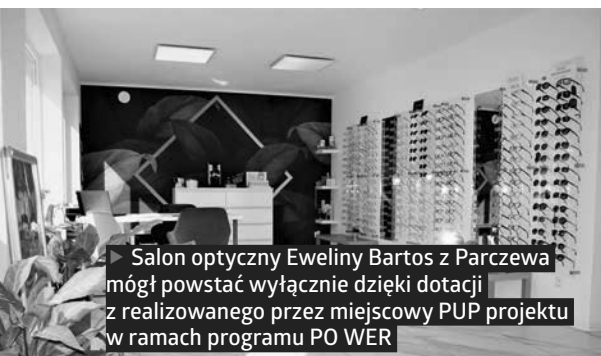
Dlaczego warto

O tym, dlaczego warto skorzystać z unijnego dofinansowania na uruchomienie działalności gospodarczej w tekście „Kobiecego strona biznesu” (s. 14), mówią kobiety, które z takiego wsparcia już skorzystały. W ich przypadku było to możliwe dzięki projektowi przygotowanemu przez Fundację OIC Poland.

DW EFS/DZ RPO

Własna firma szansą na rozwój ludzi z pasją

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie z dużą skutecznością wdraża Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). Program stworzył realną pomoc dla młodych mieszkańców województwa lubelskiego w znalezieniu satysfakcjonującego zatrudnienia.

Salon optyczny Eweliny Bratos z Parczewa mógł powstać wyłącznie dzięki dotacji z realizowanego przez miejscowy PUP projektu w ramach programu PO WER

Ważną rolę w systemie jego wdrażania odgrywają powiatowe urzędy pracy. To one mają bogate doświadczenie w prowadzeniu działań aktywizujących skierowanych do ludzi młodych. Obok pośrednictwa pracy, staży, szkoleń zawodowych coraz większego znaczenia nabiera motywowanie młodych ludzi do podjęcia trudu zdobywania nowych kwalifikacji bądź stworzenia projektu własnej działalności gospodarczej, a tym samym wpisania się swoimi pomysłami i energią w regionalny rynek pracy. Nie są to łatwe przedsięwzięcia, wymagają od młodych ludzi talentów organizacyjnych, dużej wiedzy i konsekwencji w działaniu, wiary we własne siły, ale z pewnością mogą przynieść satysfakcję i rozwój zawodowy.

Poznajmy młodych ludzi, którzy skorzystali

z dotacji w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) na założenie własnej działalności gospodarczej. Pomimo tego, że przyszło im działać w trudnych,

kryzysowych latach, rozwijają swoje firmy. Realizują przy tym własne wizje i marzenia.

Fotografka z Łukowa

Ewelina Dobrowolska pracowała jako fotograf od kilku lat. Swoje zajęcie traktowała nie tylko jak wykonywany zawód, ale ogromną pasję. Jako bezrobotna skorzystała z szansy pozyskania dotacji z PO WER na założenie własnej działalności gospodarczej. Wybuch pandemii wzbudził u niej pewne obawy, ostatecznie jednak zdecydowała się na podpisanie umowy z Powiatowym Urzędem Pracy.

Podjęła ryzyko, ale nie żałuje tej decyzji. Ma pewne trudności w utrzymaniu firmy. Jednak wynikają one z obostrzeń sanitarnych dotyczących zakazu bądź ograniczenia organizacji imprez rodzinnych czy okolicznościowych. Nie zamierza zawieszać działalności, ponieważ ma nadzieję, że wkrótce sytuacja odmieni się na lepsze. Jako wkraczający na rynek przedsiębiorca nie ukrywa, że w utrzymaniu firmy w znacznym stopniu pomogło wsparcie z Tarczy Antykryzysowej (zwolnienie ze składek ZUS, dotacja branżowa).

W Parczewie pandemia zwiększyła zainteresowanie na usługi optyczne

Należący do Eweliny Bratos salon „Zobacz to” działa od 1 sierpnia 2020 r. Jego otwarcie było możliwe

dzięki udziałowi właścicielki w projekcie PO WER realizowanym przez PUP w Parczewie. Firma znajduje się tuż obok dużego przyszpitalnego parkingu, a wejście do sklepu przystosowane jest także dla osób niepełnosprawnych.

W ofercie salonu znajduje się bogaty wybór opraw korekcyjnych oraz okularów przeciwsłonecznych z najnowszych kolekcji, czym wyróżnia się na tle innych salonów z okolicy. Dostępne są akcesoria optyczne oraz soczewki kontaktowe. – W czasach panującej pandemii zauważyłam trudności w dostępie do lekarzy okulistów i wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców uruchomiłam gabinet refrakcji – opowiada Ewelina Bratos. – Wyposażyłam go w profesjonalny sprzęt umożliwiający badanie.

Obserwacja optyczki jest jednoznaczna – w czasie pandemii ludzie więcej czasu spędzają w domu. Najczęściej przy komputerze. – A to skutkuje znacznie większym zainteresowaniem szklami okularowymi z powłoką blokującą światło niebieskie, które zapobiegają zmęczeniu i chronią oko – mówi. – Postawiłam na reklamę firmy w mediach społecznościowych, która przyniosła zamierzony efekt. Mimo ciężkiej sytuacji na rynku udało zdobyć się nowych klientów. Teraz to oni polecają mój salon wśród swoich znajomych, jak również w internecie.

WUP w Lublinie

Wspieramy rodziców zapewniając opiekę ich dzieciom

Wychowanie dziecka to trud, z którym każdy rodzic mierzy się każdego dnia. Jak wymagające jest godzenie życia zawodowego z prywatnym najlepiej wiedzą rodzice najmłodszych dzieci. By nieco ułatwić powrót na rynek pracy po przerwie związanej z narodzinami czy wychowaniem dziecka, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL) tworzone są miejsca opieki nad dziećmi do lat 3.

Klubik Maluszkowo

Jednym z miejsc, które powstało dzięki wsparciu z funduszy europejskich, jest Klubik Maluszkowo. Prowadzi go Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Rozwoju Gminy Włodawa. Projekt, którego głównym celem było zwiększenie poziomu zatrudnienia u 12 kobiet i 3 mężczyzn opiekujących się dziećmi do lat 3, poprzez utworzenie 15 miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, zakończył się 31 sierpnia br. Jak wspomina **Barbara Rybaczuk** – koordynator projektu – *dzięki utworzeniu miejsc opieki dla maluchów ich rodzice mogli powrócić na rynek pracy. Wszystkie zakładane w projekcie cele zostały osiągnięte.*

Zakończenie realizacji projektu nie oznacza zakończenia działalności Klubiku. Zgodnie z założeniami klub dziecięcy będzie funkcjonował jeszcze co najmniej przez 2 lata.

– *Bardzo chcielibyśmy nadal zajmować się maluchami* – przyznaje B. Rybaczuk. – *Teraz jesteśmy na etapie weryfikacji, czy rodziców z naszej gminy stać będzie na ponoszenie kosztów związanych z przebywaniem ich dziecka w placówce.*

Duże zainteresowanie

– *Zainteresowanie opieką nad dziećmi jest duże* – podkreśla B. Rybaczuk. – *Tym bardziej, że dzięki wsparciu ze środków europejskich rodzice nie ponosili kosztów. To pozwoliło rodzicom naszych podopiecznych bezpiecznie wrócić do pracy. Projekty, w ramach*

których uruchamiane są miejsca opieki nad dziećmi, cieszą się niezmiennie dużym zainteresowaniem. Nie bez znaczenia jest oczywiście obszar, na którym powstaje nowy klub dziecięcy czy żłobek. We Włodawie są 2 żłobki oferujące łącznie 29 miejsc oraz jeden klub dziecięcy z 15 miejscami. Klubik Maluszkowo sfinansowany z RPO WL zapewnił kolejne 15 miejsc.

– *Dla mnie ten projekt był wybawieniem* – mówi Dominika Ignatiuk, mama Julii. – *Dzięki temu, że żłobek powstał z dofinansowania nie musiałam ponosić kosztów związanych z opieką nad dzieckiem. W przypadku matki z 3 dzieci to wielka pomoc.*

Uśmiech dziecka najlepszą rekomendacją

Powrót na rynek pracy rodzica lub opiekuna prawnego dziecka do lat 3 wiąże się z różnymi wątpliwościami. Jedną z nich jest obawa przed znalezieniem odpowiedniej opieki dla malucha. Kluczowa jest oczywiście jakość świadczonych usług. Także tych oferowanych w żłobkach i klubach dziecięcych. Dominika Ignatiuk jest bardzo zadowolona z jakości usług Klubiku Maluszkowo – *Cieszę się, że znalazłam ten klubik* – mówi. – *Mało jest miejsc, gdzie można zostawić dziecko pod opieką i być spokojnym.*

Żeby być spokojnym w pracy i móc skupić się na powierzonych zadaniach, każdy rodzic musi mieć świadomość, że jego dzieci są pod dobrą opieką, że są bezpieczne i zadowolone. *Julka*

► Dzieci we włodawskim Klubiku Maluszkowo

wraca uśmiechnięta, śpiewa piosenki, opowiada i widać, że jest zadowolona. Nic więcej nie potrzebuję, by wiedzieć, że jest dobrze – mówi Ignatiuk.

Tysiące miejsc opieki

Od początku realizacji programu w ramach Działania 9.4 *Godzenie życia zawodowego i prywatnego* przekazano na ten cel prawie 140 mln zł, utworzono ponad 2 tys. miejsc opieki nad dziećmi, a ponad 1,5 tys. osób powróciło na rynek pracy (stan na koniec sierpnia 2021 r.).

DW EFS

► Realizacja unijnego projektu pozwoliła także na wyposażenie żłobkowego placu zabaw

Poznać świat

Tomaszów Lubelski jest znakomitym przykładem dla wszystkich samorządów, które chcą zadbać o swoich mieszkańców, szczególnie zmagających się z niepełnosprawnością. Stało się to możliwe dzięki świetnej współpracy samorządu i działającego w mieście Koła Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencjonalną (PSONI). O sukces byłoby jednak trudniej, gdyby nie wsparcie Funduszy Europejskich.

► Pamiątkowe zdjęcie podopiecznych tomaszowskiego Lokalnego Centrum Wspierająco – Aktywizującego. W tle siedziba Centrum

Ludzie związani z PSONI od lat działali w lokalnym środowisku na rzecz wspierania osób z niepełnosprawnościami. Starali się, żeby ludzie rozumieli, że te osoby nie są obcymi, że mają swoje miejsce w przestrzeni publicznej. Dzisiaj w Tomaszowie działa już kilka rodzajów placówek, dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych. *Nie do pojęcia jest, żeby dorośli siedzieli w kąciaku i bawili się w krasnoludki. Bo czy my, gdybyśmy spędzali w ten sposób życie, byłibyśmy zadowoleni?* – mówiła w rozmowie z Radiem Lublin ówczesna wiceprzewodnicząca tomaszowskiego Koła PSONI Stanisława Raczekiewicz.

W Tomaszowie wyznaczają standardy

Niewiele ponad rok temu (marzec 2020 r.) w Tomaszowie Lubelskim uruchomione zostało Lokalne Centrum Wspierająco-Aktywizujące

(LCW-A), prowadzone przez PSONI. Powstało wyłącznie po to, by poprawić dostęp do usług aktywizacji życiowej oraz społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Budynek został kompleksowo wyposażony i jest – co oczywiste – w pełni przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dzisiaj działają w nim:

- » Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (OREW),
- » Niepubliczna Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy (NSSPDP),
- » Dom Pomocy Społecznej (DPS).

Budowę wsparł Papież i Unia Europejska

Podjmując wysiłek na rzecz budowy Centrum, jego pomysłodawcy zadbali nie tylko o źródła finansowania inwestycji, ale także o wsparcie duchowe. – *Kamień węgielny pod budowę Centrum, w czerwcu 2018 roku w Rzymie,*

pobłogosławił Papież Franciszek – podkreśla Wicedyrektor Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego, Agnieszka Brzozowska.

Warto jednak pamiętać, że całe przedsięwzięcie kosztowało ponad 11 mln złotych, z czego prawie 8,9 mln pochodziło z funduszy unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Dysponując takim wsparciem, rozpoczętą 1 kwietnia 2018 budowę udało się oddać do użytku już w marcu 2020 roku.

Co oferuje Centrum?

Poprawa warunków lokalowych Stowarzyszenia pozwoliła na prowadzenie różnorodnej i spełniającej współczesne standardy działalności integracyjnej oraz aktywizację życiową, społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnością intelektualną. Przyjrzyjmy się, jakie możliwości Centrum stworzyło swoim podopiecznym w poszczególnych placówkach.

Dom Pomocy Społecznej

Dzięki niemu możliwe było osiągnięcie nowatorskiego w skali województwa rezultatu. PSONI, jak żadne inne Stowarzyszenie, może przez całe życie podopiecznego oferować mu zindywidualizowane wsparcie. Grupę docelową stanowią więc głównie wychowankowie PSONI – osoby z niepełnosprawnością intelektualną, pochodzące głównie z powiatu tomaszowskiego. W praktyce jednak Ośrodek może przyjąć pensjonariuszy z całego kraju.

DPS uzupełnia tworzony na przestrzeni niemal 30 lat system wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w Tomaszowie Lubelskim. Mogą w nim przebywać dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną. Do dyspozycji jest 30 miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, z których każdy posiada własną łazienkę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy mogą korzystać z gabinetu terapeutycznego, psychologicznego, dwóch pokoi dziennych, sali rehabilitacyjnej i gabinetu hydroterapii.

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

to specjalistyczna placówka edukacyjna i terapeutyczna. Jej celem jest wspieranie rozwoju i edukacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. Do Ośrodka uczęszczają dzieci wymagające stymulacji rozwoju ze względu na ryzyko wystąpienia u nich niepełnosprawności lub stwierdzoną już niepełnosprawność. – *To nasi najmłodszy podopieczni* – mówi wicedyrektor Agnieszka Brzozowska – *Pracują z nimi pedagodzy, psycholodzy, neurologopedzi i rehabilitanci. Na co dzień, z zajęć korzysta 45 wychowanków z różnymi rodzajami niepełnosprawności* – dodaje.

Ze względu na specyfikę pracy z dziećmi i młodzieżą doświadczającą niepełnosprawności, zajęcia odbywają się w kilkusobowych grupach. Nauka koncentruje się na umiejętnościach niezbędnych dla samodzielnego funkcjonowania. Im więcej czynności osoba z niepełnosprawnością będzie mogła wykonać samodzielnie, tym mniej pomocy i wsparcia będzie wymagała ze strony opiekunów.

Wychowankowie korzystają z kompleksowo wyposażonych pomieszczeń. Sala integracji sensorycznej zapewnia szeroką stymulację wszystkich

► Nowoczesne wyposażenie Centrum pozwala na prowadzenie zajęć edukacyjnych także na zewnątrz

► Po wyczerpującej nauce, pora na odpoczynek. Także ten plac zabaw powstał dzięki unijnej dotacji

zmysłów. Szczególnie jednak lubianą przez dzieci jest Sala Doświadczenia Świata, wyposażona m.in. w łóżko wodne, suchy basen, projektory świetlne i zapachowe. Urządzenia te służą rozwojowi i usprawnianiu działania zmysłów poprzez nowe bodźce. W Ośrodku prowadzone jest również Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka – zajęcia oferowane dzieciom od chwili wykrycia niepełnosprawności do momentu podjęcia nauki w szkole. W chwili obecnej z tego rodzaju terapii korzysta 42 dzieci.

Niepubliczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

organizuje edukację na poziomie ponadpodstawowym. Jej celem jest przygotowanie uczniów do dorosłości. Zwłaszcza do podjęcia pracy na otwartym lub chronionym rynku pracy. Uczniowie rozwijają umiejętności społeczne oraz zawodowe. Korzystają

z pracowni krawieckiej, gospodarstwa domowego czy pracowni praktyczno-technicznej. Podczas zajęć wytwarzają również przedmioty dekoracyjne i pamiątkowe, zajmują się także poligrafia. Pracują również przy porządkowaniu i pielęgnacji ogrodu Centrum. Szkoła, oprócz obowiązkowych zajęć edukacyjnych, zapewnia również wsparcie psychologiczne, rehabilitację, doradztwo zawodowe i terapię logopedyczną.

Poznać świat

Warto pamiętać, że działalność LCW-A pomaga ludziom z niepełnosprawnością godnie żyć. To nieocenione wsparcie. Zwłaszcza że osoby o głębokim i znacznym stopniu niepełnosprawności intelektualnej z reguły nie są w stanie funkcjonować bez pomocy.

DZ RPO

Fundusze Europejskie skutecznie wspierają rozwój Lubelszczyzny

Funkcjonowanie Polski w Unii Europejskiej otworzyło przed polskimi regionami i całą gospodarką, a także organizacjami społecznymi i instytucjami publicznymi, nową przestrzeń aktywności oraz możliwości wsparcia ich działalności i rozwoju. Fundusze unijne stanowią bowiem istotne źródło zarówno dynamizacji rozwoju, jak i rozwiązywania problemów polskich regionów, również województwa lubelskiego.

► Z dotacji z Regionalnego Programu Operacyjnego powstała oczyszczalnia ścieków w gminie Garbów

► Dzięki Funduszom Europejskim udało się poprawić jakość i bezpieczeństwo malowniczych dróg Nadwiślańskiego układu drogowego

cyjnych w ramach Polityki Spójności w kwocie 322,5 mld zł oraz Wspólnej Polityki Rolnej (w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – 36,1 mld zł, a w ramach systemu wsparcia bezpośredniego¹ – 102,5 mld zł).

Województwo lubelskie w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 (według stanu na koniec I półrocza 2021 roku) uzyskało do tej pory wsparcie na poziomie blisko 34 mld zł, z czego 19,9 mld zł pochodziło z Polityki Spójności, a 14 mld zł ze Wspólnej Polityki Rolnej (w tym 3,6 mld zł z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i 10,4 mld zł w ramach płatności bezpośrednich).

Wdrażanie środków unijnych w regionie

Największe znaczenie dla regionu ma skuteczne i efektywne wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020, a poziom wartości dofinansowania z UE projektów z programu pozwolił regionowi na zajęcie 4 miejsca w kraju, za województwami: śląskim, małopolskim i wielkopolskim. W ramach programu na terenie województwa lubelskiego 7,7 tys. projektów zostało zrealizowanych bądź jest w trakcie realizacji, o łącznej wartości 14,3 mld zł i wartości dofinansowania

Wartość pomocy i skala wsparcia ogółem, w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, na koniec I półrocza

2021 roku wyniosła dotychczas dla Polski 461 mld zł. Środki te pochodziły głównie z programów opera-

¹ uwzględnia: JPO, UPO, Dopłaty energetyczne, Płatności cukrowe, Oddzielną płatność z tytułu owoców i warzyw, Przejściowa płatność z tytułu owoców miękkich, Wsparcie specjalne

Grafika przedstawia zestawienia wykorzystania alokacji RPO Województwa Lubelskiego

z UE na poziomie 9,8 mld zł. Drugim co do wielkości programem z Polityki Spójności w województwie lubelskim okazał się Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, z liczbą 145 projektów dofinansowanych z UE

Dotychczas, w ramach wszystkich programów Polityki Spójności 2014-2020, województwie lubelskim 9,3 tys. projektów zostało zrealizowanych bądź jest w trakcie realizacji. Ich wartość wyniosła 31,3 mld zł,

kwotą 5,3 mld zł. Kolejne miejsca w regionie zajęły: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (1,7 mld zł dofinansowania z UE) i Program Operacyjny Polska Wschodnia (1,6 mld zł dofinansowania z UE). Najmniej środków finansowych z UE w województwie lubelskim trafiło do Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa i Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (po 0,7 mld zł).

zaś wartość dofinansowania UE osiągnęła kwotę 19,9 mld zł. W odniesieniu do wartości dofinansowania z UE województwo lubelskie zajmuje 4. lokatę wśród regionów, uzyskując 6,2% dofinansowania z UE w skali kraju. Natomiast pod względem liczby zrealizowanych projektów województwo lubelskie zostało liderem, realizując 10,1% wszystkich projektów.

Beneficjenci funduszy unijnych

Wsparcie finansowe w ramach Funduszy Europejskich odczuwalne jest we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego regionu. Analiza projektów zrealizowanych w województwie lubelskim w ramach Polityki Spójności 2014-2020, w podziale na obszary tematyczne, wykazała przeważający udział dofinansowania UE projektów realizowanych w dziedzinie *Transportu*. Stosunkowo wysoki udział odnotowano także w obszarze *B+R i przedsiębiorczość* oraz w obszarze *Rozwój zasobów ludzkich*. Ze środków programów operacyjnych 2014-2020 mogli korzystać beneficjenci o różnych formach prawnych swojej działalności. W skali regionu największy udział w wartości pozyskanego dofinansowania z UE odnotowały dwie grupy beneficjentów: *przedsiębiorstwa* i *jednostki samorządu terytorialnego*.

Znaczące wsparcie finansowe, uzyskane w ramach programów operacyjnych UE, stało się dla gospodarki regionu bardzo ważnym źródłem impulsu rozwojowego. Szczególnie zrealizowane inwestycje infrastrukturalne pozytywnie wpłynęły na stymulowanie gospodarki i rozwoju regionu. W wyniku realizacji projektów unijnych nastąpił wzrost konkurencyjności województwa oraz zwiększenie jego atrakcyjności inwestycyjnej. Terytorialny charakter polityki spójności przyczynił się do szybszego nadrobienia dystansu rozwojowego regionów słabiej rozwiniętych (w tym województwa lubelskiego) w stosunku do regionów bogatszych oraz spowolnienia wzrostu wewnątrz krajowego zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego. Ponadto, wdrażanie polityki spójności przyczyniło się także do upowszechniania nowoczesnych standardów zarządzania i konwergencji instytucjonalnej w całym sektorze publicznym.

DS

Fundusze Europejskie na rozwój Roztocza

Zabytkowy park otaczający obiekty Sanatorium w Krasnobrodzie zyskał nowe życie. Kuracjusze, mieszkańcy i turyści mogą w pełni korzystać z walorów tego miejsca. Było to możliwe dzięki funduszom unijnych. To przy ich wsparciu udało się zrealizować projekt „Zachowanie i udostępnienie najatrakcyjniejszych elementów dziedzictwa naturalnego w Krasnobrodzie”. Za jego sukces odpowiada Gmina Krasnobród i jej partner – Powiat Zamojski.

Atuty przyrodnicze i krajobrazowe

Krasnobród uzdrowiskiem jest od 2002 roku. Otacza go Krasnobrodzki Park Krajobrazowy i leżące na jego obszarze kompleksy leśne. Co za tym idzie, jest tu powietrze świeże i czyste z dużą zawartością jodu, magnezu oraz wapnia. W sąsiedztwie znajduje się także Roztoczański Park Narodowy. W rezultacie Krasnobród ma doskonałe warunki, szczególnie dla leczenia schorzeń górnych dróg oddechowych. Co ciekawe, w całym województwie lubelskim działają tylko dwa uzdrowiska – drugim jest Nałęczów. Trzeba więc zrobić wszystko, by miejsca te zachęcały do odwiedzania i korzystania z nich, nie tylko mieszkańców, ale także turystów.

Wsparcie z UE

Za blisko 2,4 mln zł, z czego ponad połowę stanowi dofinansowanie unijne, udało się odnowić zabytkowy

park otaczający obiekty Sanatorium w Krasnobrodzie. Powstała promenada spacerowa prowadząca z centrum miasteczka do parku. Zagospodarowano także teren rekreacyjny między parkiem a Zalewem Krasnobrodzkim oraz zamontowano ławkę z panelem solarnym. Powstała, dedykowana turystom, aplikacja mobilna i strona www. Celem, jaki przyświecał autorom projektu, była poprawa warunków zagospodarowania parku w zespole pałacowo-parkowym i wyeksponowanie walorów obszarów krasnobrodzkiego dziedzictwa naturalnego. Udało się na terenie parku stworzyć nowy dwukondygnacyjny taras widokowy. Dostęp do niego możliwy jest wprost z nowo zaprojektowanej alejki na górny poziom tarasu lub terenowymi schodami na poziom dolny. Zgodnie z obowiązującymi standardami dostęp do tarasu dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Projekt zrealizowany został ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Ważne, że w ramach tej inwestycji została zaprojektowana i nasadzona zieleń. Pojawiły się krzewy towarzyszące parkowym ławeczkom. Wspólnie tworzą przyjazne miejsce do wypoczynku mieszkańców, kuracjuszy i turystów. Zieleń, która powstała przy promenadzie, idealnie wpisuje się w krajobraz Krasnobrodu. W rezultacie przedsięwzięcie pozwoliło na podniesienie atrakcyjności tego miejsca i regionu. Park przy Sanatorium stał się popularnym miejscem spacerów.

DW EFRR

► Widok z lotu ptaka na Zalew w Krasnobrodzie

Znaczenie Programów Interreg w rozwoju Polski Wschodniej

Marszałkowie Województw Polski Wschodniej dyskutowali w Lublinie na temat znaczenia i roli programów Interreg w rozwoju województw Polski Wschodniej.

Województwo Lubelskie, jako koordynator Działań Wspólnych Domu Polski Wschodniej w Brukseli w 2021, zorganizowało 16 czerwca br. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym konferencję pt. *Znaczenie Programów Interreg w rozwoju województw Polski Wschodniej*. Gospodarzem tego wydarzenia był Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski. W debacie uczestniczyli m.in. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR) **Jacek Żalek**, Dyrektor ds. Europejskiej Współpracy Terytorialnej w DG Regio **Sławomir Tokarski** (przedstawiciel Komisji Europejskiej), Dyrektor Departamentu Współpracy Terytorialnej (MFiPR) Andrzej Słodki, Kierownik Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina Rafał Baliński, Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego Ewa Draus, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego Andrzej Bętkowski, Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Miron Sycz, Członek Zarządu Województwa Mazowieckiego Janina Ewa Orzełowska, a także przedstawiciele beneficjentów, w tym samorządów, organizacji pozarządowych i świata nauki.

Celem konferencji była wymiana doświadczeń oraz dyskusja nad znaczeniem współpracy w ramach Programów Interreg oraz prezentacja dobrych praktyk i trwałych efektów rozwojowych projektów. Przede

wszystkim konferencja ukierunkowana była na identyfikację wyzwań, jakie stawia przed regionami nowy okres programowania na lata 2021-2027 w zakresie międzynarodowej współpracy partnerskiej.

Współpraca międzynarodowa jest ważna

Unia Europejska inwestuje w integrację społeczności podzielonych granicami państwowymi, wspierając międzynarodowe projekty pozwalające na rozwój własnego potencjału. Interreg to także szansa na wspólne podejmowanie wyzwań, bo często łatwiej znaleźć pomysł na rozwiązanie problemu we współpracy z zagranicznym partnerem niż samemu. Polskie podmioty takie jak m.in. samorządy, instytucje edukacyjne i kulturalne, jednostki naukowo-badawcze, policja, straż pożarna, organizacje pozarządowe z sukcesem realizują projekty w międzynarodowym wymiarze.

Dyskusja panelowa pokazała, że programy Interreg oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (EIS) **są potrzebne** oraz stanowią cenne i istotne uzupełnienie dla regionalnych czy też krajowych programów operacyjnych. Umożliwiają one budowanie i wzmacnianie zdolności oraz potencjału współpracy międzynarodowej regionów.

Liczyby mówią za siebie

Współpraca z partnerami zagranicznymi to przede wszystkim poszukiwanie wspólnych rozwiązań problemów oraz szans na szybszy rozwój. Benefi-

cjenci z województw Polski Wschodniej podejmują i są zaangażowani w wiele inicjatyw międzynarodowych oraz we wdrażanie bardzo konkretnych projektów w partnerstwach: międzyregionalnych, transnarodowych i transgranicznych. Świadczą o tym przede wszystkim liczby. W ostatnich sześciu latach w sześciu województwach Polski Wschodniej w ramach tych programów zrealizowano 628 projektów o konkretnych wymiernych efektach, a ich wartość wyniosła ponad 300 mln

euro. Z dofinansowania skorzystało bezpośrednio ok. 700 beneficjentów, natomiast liczba zaangażowanych w projekty interesariuszy mierzona jest w tysiącach. W województwie lubelskim łączna liczba realizowanych projektów w programach Interreg i EIS wyniosła 68, natomiast łączna wartość dofinansowania to ok. 52,91 mln euro.

Efekty Programów Interreg oraz wnioski z konferencji zostały przedstawione w **Raporcie z realizacji programów Interreg w województwach Polski Wschodniej w latach 2014–2020** dostępnym na stronie internetowej strategia.lubelskie.pl.

DSR

XXII GALA AMBASADORA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Ambasadorami Województwa Lubelskiego za rok 2020 zostali: lubelski epidemiolog prof. Krzysztof Tomasiewicz, Organizacja Środowiskowa Akademickiego Związku Sportowego Województwa Lubelskiego oraz Fabryka Cukierków „Pszczółka”. Kapituła przyznała też honorowe tytuły w kategorii specjalnej, a laureatkami zostały trzy znakomite sportswomen reprezentujące region i kraj na Igrzyskach Olimpijskich w Tokio – Małgorzata Hołub-Kowalik, Malwina Kopron i Aleksandra Mirosław. Podczas uroczystej gali wręczono też certyfikaty Marka Lubelskie, którymi wyróżniono dziewięć firm z regionu.

► Ambasador Województwa Lubelskiego: honorowe tytuły dla reprezentantek województwa lubelskiego na olimpiadzie w Tokio

Tytuły i statuetki „Ambasadora” przyznawane są wybitnym osobom, instytucjom i firmom, które wniosły istotny wkład w promowanie województwa lubelskiego w kraju i poza jego granicami. Dotychczas uhonorowano w ten sposób ponad 60 ambasadorów: artystów, sportowców, naukowców, a także instytucji naukowych, szkół wyższych, szpitali, muzeów czy przedsiębiorstw regionu, będących liderami w swoich branżach i osiągających spektakularne sukcesy.

Wieczór galowy „Ambasadora Województwa Lubelskiego” to zdecydowanie najważniejsze wydarzenie regionu, odbywające się z udziałem kilkuset gości, w tym laureatów tego prestiżowego tytułu z poprzednich lat. Uczestniczą w nim również przedsta-

wiciele władz rządowych i samorządowych, wielu instytucji państwowych, naukowych, stowarzyszeń i organizacji, europarlamentarzyści i parlamentarzyści oraz dziennikarze.

W tym roku władze państwowe reprezentował Wicepremier, Minister Aktywów Państwowych – Jacek Sasin, który razem z Marszałkiem Województwa Lubelskiego Jarosławem Stawiarskim gratulował laureatom zdobycia tytułu i wręczał prestiżowe statuetki „Ambasadora Województwa Lubelskiego 2020”.

XXII Galę „Ambasadora Województwa Lubelskiego”, która odbyła się 28 sierpnia w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, prowadziła znana prezenterka TVP – Karolina Pajączkowska. Gwiazdą wieczoru był znany zespół PECTUS.

W kategorii „Osoba” laureatem został prof. dr hab. Krzysztof Tomasiewicz. Wśród nominowanych do tytułu w tej kategorii byli jeszcze: wybitny neurolog prof. dr hab. Konrad Rejdak oraz propagator technologii światłowodowych dr hab. inż. Tomasz Nasiłowski.

Profesor Tomasiewicz jest kierownikiem Kliniki Chorób Zakaźnych Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 w Lublinie, specjalistą chorób zakaźnych II stopnia i konsultantem wojewódzkim. W swojej dziedzinie sprawuje też odpowiedzialne funkcje w gremiach krajowych, w tym wiceprezesa Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, członka Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Hepatologicznego oraz redaktora naczelnego Clinical and Experimental Hepatology. Od ponad 30 lat zaangażowany jest w terapii chorych z zakażeniami wirusami zapalenia wątroby typu B i C. Od wiosny 2020 roku lubelska klinika kierowana przez profesora Tomasiewicza wdraża nowatorskie w skali kraju formy terapii COVID-19, m.in. tocilizumabem, a jako pierwsza w Polsce zastosowała osocze ozdrowieńców.

W kategorii „Instytucja” laureatem tytułu została Organizacja Środowiskowa Akademickiego Związku Sportowego Województwa Lubelskiego. Nominowani do nagrody

► Pamiątkowa fotografia laureatów tytułu Marka Lubelskie

w tej kategorii były także: Litewsko-Polsko-Ukraińska Brygada LIT-POLUKRBRIG im. Wielkiego Hetmana Konstantego Ostrońskiego z dowództwem w Lublinie oraz SPE-EDWAY LUBLIN S.A. prowadząca drużynę żużlową Motor Lublin.

Organizacja Środowiskowa Akademickiego Związku Sportowego Województwa Lubelskiego nadzoruje i wspomaga działalność klubów uczelnianych funkcjonujących przy większości szkół wyższych naszego regionu. Akademickie Związki Sportowe od blisko stu lat tworzą ludzi z pasją oraz wybitni zawodnicy, którzy złotymi zgłoskami zapisywali karty historii polskiego sportu, jak chociażby medaliści igrzysk olimpijskich: Tomasz Wójtowicz czy Arkadiusz Godel, a w tym roku Malwina Kopron i Małgorzata Hołub-Kowalik oraz inni światowej klasy lekkoatleci, najlepsi w Polsce pływacy i tenisiści stołowi, ale także należące do krajowej czołówki koszykarki.

W kategorii „Firma” tytuł otrzymała Fabryka Cukierków „PSZCZÓŁKA” Sp. z o.o. w Lublinie, a nominowanymi w tej kategorii były także: „GEOMAX” Misztal – Stateczny Sp.

Jawna z/s w Opolu Lubelskim (znana przede wszystkim ze smacznych krówek) oraz ERKADO Sp. z o.o. z/s w Gościeradowie (producent drzew i akcesoriów drzewiowych).

Lubelska PSZCZÓŁKA należy do największych producentów słodczy na rynku krajowym. Firma z 70-letnimi tradycjami posiada najnowocześniejsze w Europie linie produkcyjne uruchomione w 2017 r. w nowej siedzibie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Spółka należy do czołowych eksporterów polskich słodczy, a jej wyroby trafiają na rynki całego świata – od Europy po Amerykę i Azję. PSZCZÓŁKA, będąc sponsorem tytularnym lubelskich zespołów koszykówki, przyczynia się w znaczący sposób do promocji naszego regionu.

Tytułem Ambasador Specjalny Województwa Lubelskiego 2020 zostały uhonorowane trzy lubelskie olimpijki z Tokio: Małgorzata Hołub-Kowalik, Malwina Kopron i Aleksandra Mirosław.

Małgorzata Hołub-Kowalik – biegaczka z AZS UMCS Lublin na tegorocznych Igrzyskach Olimpijskich w Tokio została pierwszą (i to podwójną) medalistką reprezentu-

jącą województwo lubelskie od czasu Igrzysk Olimpijskich w Seulu w 1988 roku. Znalazła się w składzie sztafety mieszanej 4x400 metrów, która zwyciężyła w pięknym stylu w biegu półfinałowym, bijąc rekord Europy. W finale polska sztafeta zdobyła złoty medal. Zawodniczka AZS UMCS Lublin wywalczyła jeszcze srebro w sztafecie kobiet 4x400 metrów.

Malwina Kopron – młociarka AZS UMCS Lublin znakomicie zaprezentowała się w olimpijskim konkursie rzutu młotem. Osiągnęła w Tokio najlepszy wynik w sezonie i zdobyła brązowy medal, stając na podium obok polskiej multimedalistki w tej dyscyplinie Anity Włodarczyk.

Aleksandra Mirosław – zawodniczka Klubu Wspinaczkowego Kotłownia Lublin w Tokio znalazła się tuż za podium, na czwartym miejscu w olimpijskich zawodach w kombinacji, ale w swojej koronnej konkurencji – wspinaczce na czas – potwierdziła światowy prymat, bijąc w imponującym stylu nowy rekord świata.

DPSiT

MARKA LUBELSKIE odłona XV

Program Marka Lubelskie, realizowany od 15 lat, jest wyjątkowym projektem gospodarczej promocji firm związanych z Województwem Lubelskim. Promujemy najlepszych, którzy działają w naszym regionie, stawiając na wysokie standardy, innowacyjność i poszanowanie środowiska.

Produkty oznaczone certyfikatem Marki Lubelskie są coraz chętniej wybierane przez odbiorców i konsumentów, bo dobrze kojarzą się im z miejscem pochodzenia i najlepszą jakością. Województwo Lubelskie może pochwalić się już 80 firmami wyróżnionymi Marką Lubelskie.

W tym roku, podczas sierpniowej uroczystej Gali Ambasadora Województwa Lubelskiego, wręczono certyfikaty Marka Lubelskie dziewięciu firmom z regionu. Ich przedstawicielom gratulowali Przewodniczący Sejmiku Województwa i Członkowie Zarządu Województwa Lubelskiego oraz gospodarze Gali – Wicepremier Jacek Sasin i Marszałek Jarosław Stawiarski.

Laureaci MARKI LUBELSKIE

- **Aqua East Polska Sp. z o.o.** to polska rozlewnia wód oraz napojów butelkowanych, obecna na rynku od 2004 roku. Firma ma siedzibę w miejscowości Rudahuta w powiecie chełmskim. Wśród produktów są m.in.: woda źródłana Baby Zdrój, unikalna „Czarna woda” Fulvica oraz woda ziołowa Herbella.
- **Blachy Ziemiński** to polska firma rodzinna działająca w Zamościu od 1970 roku, a od ponad 20 lat jeden z czołowych producentów pokryć dachowych w Polsce południowo-wschodniej. Atutem firmy są wielopokoleniowe tradycje ślusarskie i dekarские, wiedza techniczna i innowacyjne podejście, owocujące wciąż nowymi produktami i usługami.
- **CARGOTOR Sp. z o.o.** to strategiczny i niezależny zarządcą infrastruktury kolejowej na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Zarządza Rejonem

Przeładunkowym Małaszewicze (największy tzw. suchy port przeładunkowy przy wschodniej granicy UE), na który składa się około 180 km torów ze stacjami: Chotyłów, Małaszewicze, Kobylany, Bór oraz rejonami Zaborze, Wólka, Podśędków i Raniewo.

- **Destylernia Kamień Sp. z o.o.** to rodzinna firma działająca od 1999 roku. Nad technologią czuwa założyciel i mistrz gorzelnictwa Andrzej Balas. Firma posiada także gorzelnie rolnicze w Żyrzynie i Ratoszynie. Dzięki zaangażowaniu rodziny i współpracy z partnerem z USA udało się stworzyć i wypromować na rynku wódkę najwyższej jakości z lokalnych produktów „V-One”, w 100% wydestylowaną z orkiszu.

- **Spółdzielnia Inwalidów ELREMET**, działająca od 1965 roku w Białej Podlaskiej, zatrudnia blisko 400 pracowników i jest obecna na ogólnopolskim rynku w dwóch branżach produkcyjnych – odzieżowej i przetwórstwa tworzyw. Jest wiodącym w kraju producentem specjalistycznej odzieży dla służb mundurowych. Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych specjalizuje się w produkcji tub polietylenowych i laminatowych dla przemysłu kosmetycznego i farmaceutycznego.

- **GRAB Sp. z o.o. Spółka Komandytowa** działa od 1986 roku w Słotwinach na lubelskim Powiślu. Jest cenionym producentem drzwi i okien produkowanych z drewna. Stolarka, wykonywana według indywidualnych projektów, znalazła zastosowanie w wielu prestiżowych zabytkowych obiektach, m.in. w Kazimierzu Dolnym, Zamościu, Lublinie.

- **KRAWPAK Firma Produkcyjno-Handlowo-Usługowa**, działająca od 1990 roku w Tomaszowie Lubelskim, jest kontynuatką wcześniejszych rodzinnych tradycji. W 2012 roku KRAWPAK otworzył nowy zakład piekarniczo-cukierniczy, w którym wytwarzana jest bogata gama produktów pod nazwą „Tomaszowskie ciasteczka”. Flagowym produktem działu piekarniczego jest „bułka tarta luksusowa”.

- **Piekarnia Halina i Tadeusz Pęziół** to mała rzemieślnicza piekarnia ciesząca się od wielu lat niekwestionowaną renomą wśród mieszkańców Lublina i regionu. Od 2003 roku zakład funkcjonuje w Lublinie, a wcześniej właściciele przez wiele lat prowadzili działalność w Jabłonnej i Goraju. Ważną pozycję w ofercie piekarni stanowią tradycyjne wyroby regionalne, m.in. cebularze lubelskie i pierogi z kaszy gryczanej i jaglanej.

- **Winnica „Dwa Wzgórza”** została założona w 2015 roku w Modliborzycach, na pograniczu Rostocza i Wyżyny Lubelskiej. Dobre warunki klimatyczne i glebowe pozwalają na produkcję wyjątkowych w smaku i aromacie win. Podstawą oferty winnicy są wina białe, a obok nich oferowane jest unikatowe, tworzone metodą szampańską, wino szare. Upraw w Winnicy „Dwa Wzgórza” prowadzona jest w sposób ekologiczny, a znaczna część prac jest wykonywana ręcznie.

DPSiT

Grafika przedstawia zakreśloną datę w kalendarzu. Wykrzykownik przy grafice nawiązuje do tekstów o wydarzeniach związanych z nową perspektywą 2021-2027 dla województwa lubelskiego

wydarzyło się

Fundusze Europejskie na przeciwdziałanie COVID-19

Razem przeciwko COVID-19!-II to nazwa kolejnego projektu, który w procedurze nadzwyczajnej został wybrany do dofinansowania przez władze województwa. Realizował go będzie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie. Zaplanowane w projekcie działania służyć mają zapobieganiu rozprzestrzeniania się COVID-19 w domach pomocy społecznej, instytucjach opieki paliatywno-hospicyjnej i schroniskach dla osób bezdomnych.

Wsparciem zostanie objętych 68 instytucji, w tym blisko 3,7 tys. pracowników oraz ponad 5,5 tys. osób korzystających z usług domów pomocy społecznej, instytucji paliatywno-hospicyjnych i schronisk dla osób bezdomnych. Fundusze unijne pozwolą tam na zakup środków ochrony indywidualnej m.in. maseczek ochronnych, rękawiczek jednorazowych, fartuchów ochronnych, ochraniaczy na buty, środków do dezynfekcji rąk i powierzchni oraz pościeli jednorazowej.

Całkowita wartość projektu wyniesie blisko 3 mln zł, z czego środki unijne pokryją blisko 2,5 mln zł.

Warsztaty dla samorządów wchodzących w skład Miejskich Obszarów Funkcjonalnych realizujących ZIT

Pracownicy jednostek samorządu terytorialnego (JST) wchodzących w skład Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF) wzięli udział w warsztatach poświęconych Zintegrowanym Inwestycjom Terytorialnym (ZIT).

Uczestnicy poznali dotychczasowe doświadczenia i efekty współpracy w Miejskich Obszarach Funkcjonalnych oraz zakres tematyczny nowej strategii MOF, a także szczegółową analizę problemów, potrzeby i potencjały MOF. Szczególnie interesujący był ten ostatni element warsztatów. Omówiono bowiem nowe

dokumenty, model struktury funkcjonalno-przestrzennej, partycypację społeczną oraz propozycje projektów (m.in. kwestie związane z adaptacją do zmian klimatu).

Warsztaty zorganizowano dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego (19-20 sierpnia br.) oraz dla MOF miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, a także dla pozostałych Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (24-25 sierpnia br.).

Grafika przedstawia dwóch rowerzystów w trakcie rowerowej wycieczki poruszających się po piaszczystej drodze polnym otoczeniu

Rowerowe Roztocze z Funduszami Europejskimi

Najlepszą formą promocji Funduszy Europejskich jest... turystyka. Taki cel przyświecał organizatorom rajdu rowerowego „Fundusze Europejskie na Roztoczu”. Nasz region reprezentował będzie Zdzisław Szwed, Członek Zarządu Województwa Lubelskiego, który wspólnie z uczestnikami przemierzył trasę.

Rajd organizowała Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE) działających w województwach lubelskim i podkarpackim. Rowerzyści wyruszyli 26 sierpnia ze Zwierzyńca. Tam też spotkali się przedstawiciele województw: lubelskiego – Członek Zarządu Zdzisław Szwed, i podkarpackiego – Członek Zarządu Anna Huk.

Trasa rajdu przebiegała szlakiem projektów europejskich. Zaplanowano ją jednak tak, aby poza promocją samych Funduszy Europejskich pokazać również piękno Roztocza. Cykliści poza Zwierzyńcem odwiedzili więc: Krasnobród, Józefów Rudę Różaniecką, Narol, Horyniec Zdrój i Basznię Dolną.

Grafika z napisem
lubelskie Regionalny
Program Operacyjny

Kod QR do zeskanowania
przenoszący na stronę
internetową rpo.lubelskie.pl

Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich

Główny Punkt Informacyjny w Lublinie

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 68 64, (81) 441 68 65
e-mail: kontakt@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Białej Podlaskiej

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Warszawska 14, 21-500 Biała Podlaska
tel.: (83) 343 58 44, fax: (83) 342 28 82
e-mail: bialapodlaska@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Zamościu

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Partyzantów 3, 22-400 Zamość
tel.: (84) 63 80 267
e-mail: zamosc@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Chełmie

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
pl. Niepodległości 1, 22-100 Chełm
tel.: (82) 56 51 921, (82) 56 30 208
e-mail: chelm@feu.lubelskie.pl

Departament
Zarządzania
Regionalnym
Programem
Operacyjnym

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 67 38, fax: (81) 441 67 40
e-mail: drpo@lubelskie.pl

Departament Wdrażania
Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 65 75, fax: (81) 441 65 76
e-mail: defrr@lubelskie.pl

Departament
Wdrażania
Europejskiego
Funduszu
Społecznego

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Czechowska 19, 20-072 Lublin
tel.: (81) 441 68 43, fax: (81) 441 68 53
e-mail: efs@lubelskie.pl

Lubelska Agencja
Wspierania
Przedsiębiorczości
w Lublinie

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Wojciechowska 9a, 20-704 Lublin
tel.: (81) 462 38 12, (81) 462 38 31
fax: (81) 462 38 40
e-mail: lawp@lubelskie.pl

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Lublinie

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Obywatelska 4, 20-092 Lublin
tel.: (81) 463 53 63
e-mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl

Biuro
Certyfikacji

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 65 82, fax: (81) 441 65 79
e-mail: certyfikacja@lubelskie.pl

Biuro Rzecznika
Funduszy
Europejskich

pon. 7:30–17:30; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3, 20-151 Lublin
tel.: (81) 478 13 31, fax: (81) 478 13 32
e-mail: rzecznikrpo@lubelskie.pl

Ciąg logotypów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020. Znak Funduszy Europejskich złożony z symbolu graficznego i nazwy Fundusze Europejskie oraz nazwy Programu, znaku barw Rzeczypospolitej Polskiej, logo Lubelskie Smakuj życie oraz znaku Unii Europejskiej złożonego z flagi Unii Europejskiej, napisu Unia Europejska i nazwy Funduszu